॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तच्छ्रुत्वा वचनं घोरं सञ्जयस्य महीपतिः। गतासुरिव निश्चेष्टो न्यपतत् पृथिवीतले।
तं शयानमुपागम्य पृथिव्यां पृथिवीपतिं। विदुरः सर्व्वधर्म्मज्ञ इदं वचनमब्रवीत्।
उत्तिष्ठ राजन् किं शेषे मा शुचो भरतर्षभ। एषा वै सर्व्वसत्त्वानां नरेश्वर परा गतिः। २५५
अभावादीनि भूतानि भावमध्यानि भारत। अभावनिधनान्येव तत्र का परिदेवना।
न शोचन् मृतमन्वेति न शोचन् म्रियते नरः। एवं सांसिद्धिके लोके किमर्थमनुशोचसि।
अयुध्यमानो म्रियते युध्यमानश्च जीवति। कालं प्राप्य महाराज न कश्चिदतिवर्त्तते।
कालः कर्षति भूतानि सर्व्वाणि विविधान्युत। न कालस्य प्रियः कश्चिन्न द्वेष्यः कुरुसत्तम।
यथा वायुस्तृणाग्राणि संवर्त्तयति सर्व्वतः। तथा कालवशं यान्ति भूतानि भरतर्षभ। २६०
एकमार्थप्रयातानां सर्व्वेषान्तत्र गामिनां। यस्य कालः प्रयात्यग्रे तत्र का परिदेवना।
यांश्चापि निहतान् युद्धे राजंस्त्वमनुशोचसि। अशोच्या हि महात्मानः सर्व्वे ते त्रिदिवङ्गताः।
न यज्ञैर्द्दक्षिणावद्भिर्न तपोभिर्न विद्यया। तथा स्वर्गमुपायान्ति यथा शूरास्तनुत्यजः।
सर्व्वे वेदविदः शूराः सर्व्वे च चरितव्रताः। सर्व्वे चाभिमुखाः क्षीणास्तत्र का परिदेवना।
शरीराग्निषु शूराणां जुह्वतस्ते शराहुतीः। हूयमानान् शरांश्चैव सेहुरुत्तमपूरुषाः। २६५
एवं राजंस्त्वयाचक्षे स्वर्ग्यं पन्थानमुत्तमं। न युद्धादधिकं किञ्चित् क्षत्रियस्येह विद्यते।
क्षत्रियास्ते महात्मानः शूराः समितिशोभनाः। आशिषं परमां प्राप्ता न शोच्याः सर्व्व एव हि।
आत्मनात्मानमाश्वास्य मा शुचो भरतर्षभ। नाद्य शोकाभिभूतस्त्वं कार्य्यमुत्सृष्टुमर्हसि।
इति श्रीमहाभारते स्त्रीपर्व्वणि जलप्रदानिकपर्व्वणि नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ विदुरस्य तु तद्वाक्यं श्रुत्वा तु पुरुषर्षभः। युज्यतां यानमित्युक्त्वा पुनर्व्वचनमब्रवीत्।
क्षिप्रमानय गान्धारीं सर्व्वाश्च भरतस्त्रियः। वधूं कुन्तीमुपादाय याश्चान्यास्तत्र योषितः। २७०
एवमुक्त्वा स धर्म्मात्मा विदुरं धर्म्मवित्तमं। शोकविप्रहतज्ञानो यानमेवान्वपद्यत।
गान्धारी पुत्रशोकार्त्ता भर्त्तुर्व्वचनचोदिता। सह कुन्त्या यतो राजा सह स्त्रीभिरुपाद्रवत्।
ताः समासाद्य राजानं भृशं शोकसमन्विताः। आमन्त्र्यान्योन्यमीयुः स्म भृशमुच्चुक्रुशुस्ततः।
ताः समाश्वासयत्क्षत्ता ताभ्यश्चार्त्ततरः स्वयं। अश्रुकण्ठोः समारोप्य ततोऽसौ निर्ययौ पुरात।
ततः प्रणादः सञ्जज्ञे सर्व्वेषु कुरुवेश्मसु। आकुमारञ्च तत् सर्व्वमभवच्छोककर्षितं। २७५
अदृष्टपूर्व्वा या नार्य्यः पुरा देवगणैरपि। पृथग्जनेन दृश्यन्ते तास्तदा निहतेश्वराः।
प्रकीर्य्य केशान् सुशुभान् भूषणान्यवमुच्य च। एकवस्त्रधरा नार्य्यः परिपेतुरनाथवत्।
श्वेतपर्व्वतरूपेभ्यो गृहेभ्यस्तास्त्वपाक्रमन्। गुहाभ्य इव शैलानां पृषत्यो हतयूथपाः।
तान्युदीर्णानि नारीणां तदा वृन्दान्यनेकशः। शोकार्त्तान्यद्रवन्राजन् किशोरीणामिवाङ्गने।
प्रगृह्य बाहून् क्रोशन्त्यः पुत्रान् भ्रातॄन् पितॄनपि। दर्शयन्तीव ता हस्म युगान्ते लोकसङ्क्षयं। २८०
विलपन्त्यो रुदन्त्यः स्म धावमानास्ततस्ततः। शोकेनाभ्याहतज्ञानाः कर्त्तव्यं न प्रजज्ञिरे।